

ATHENÆUM.

HATODIK ÉV.

Első félév.

Pest, martius' 13. 1842.

31. szám.

Tartalom : Irodalom: Aborigines et incunabula Magyarorum etc. Disquisivit Georgius Fejér. — A' fekete fátyol. Vége (Sz. E.). — Tárca: Budapesti élet. Állatvilági mozgalmak (Tyukody). Literatúrui mozgalmak (SF.). Jelentés.

Irodalom.

Aborigines et incunabula Magyarorum, ac gentium cognatarum Populi Pontici, Pontus. Disquisivit Georgius Fejér, Bibliothecarius regius. Budae 1840. 4dr. 144 lap; ára?

Ezen nemzetünket közelebbről érdeklő munkájában a' F. T. szerző, a' régi népek' történeteinek helyesen lehető vizsgálására 's megítélésére, több hasznos jegyzékeknek előre bocsátása után, felhossa azon külföldi és hazai írókat, kik a' magyar nemzet' eredetének 's szülő földének felkeresésében, mint mondja — hajótörést szenvedtek, minők voltak: Bél, Desericius, Pray, Horvát István és K. B. — előadván mindenikről véleményét, micsoda okoknál fogva nem fogadhatja el, nevezetesen az utóbb említettéről, kinek Magyar Régiségei, az Aborigines Magyarorum előtt, egy esztendővel tétettek közönségessé, így ítel: „Laborem — inauspicate — aggressus viribus suis superiorem: apparatusu quippe historico atque Geographico destitutus.“ — Igaz, hogy kezén nem volt királyi gazdag könyvtár, de a' melly könyveket célja' elérhetésére szükségeseknek látott, és a' melyek birtokában levő könyvei közt nem találtatnak: a' debreczeni reform. collegium' könyvtárából kezéhez kerítette és segítségére fordította, mellyeknek mind historiai mind geographiai tekintetben mi hasznokat vette, megítélhetik azok, kik magyar régiségeit figyelemmel megolvasták; láthatják, ha volt-e elegendő készü-

lete 's ereje ezen munka' véghez vitelére. A' melly munkát részekre osztva, szíves igyekezettel véghez vihettünk, ha nehéz is, erönk felett lévönök nem lehet tartani. — Azért, hogy valaki nem dicsekszik vagyonával, 's nem tudjuk, mivel bír, nem mindig szegény az. — Nem a' sok, hanem az alkalmas könyvek segitenek tudományos célunk' elérésében.

Inauspicatus labornak tartja pedig a' Magyar Régiségeket azért: mert „Magyaros a Medis — Hebraeis Madai et Ar seu Armenia, parinomia quadam conficta, deriuandos existimavit.“ — A' zsidók és chaldaeusok a' medusokat Madajnak, tartományokat Aranak, az arabok algebálnak, azaz hegyes tartománynak nevezték: ha a' két név összetétezik, lesz belöle madaj-ar, vagy Madjar, ez a' neve most is nemzetünknek. — Ez hát nem conficta, hanem composita derivatio. — A' tartomány' neve ugy köttetett a' madaj-jal össze, mint Paddan-aran-Tigra nocerta Dentu-moger-keve-háza, Székely-hid. Mediat-madaj-arát, Armeniával, sem egynek nem tette; sem parinomiának sohasem mondotta, nem is lehet mondani. — Ollyat, mit a' szerző nem mond, ne fogjunk rá, ha igazán akarjuk írása' tartalmát előadni.

Medos primitus Arios dictos fuisse, non madaj-ar: testis est Herodotus. — Elöször a' medusokat madajnak nevezi Ézsaiás: 21: 2., a' ki élt a' Krisztus előtt 880 esztendővel. — Azután

Dániel 8 : 20 — ki a' Chaldaeusok közt lakott : 650 esztendővel K. e. — Arának, Harának Media 1 Kron. 5 : 26. — Ezen krónikás könyv pedig terjed Cyrusig, a' ki élt a' K. e. 600 esztendővel. Herodotus pedig 400 esztendővel élt K. e. — Ha hát van a' sz. írónak annyi hitele, mint Herodotusnak, nem lehet állítani : medos primitus arios dictos fuisse, non madaj ar.

Strabo Medos censuit gentem origine Thracicam, ac quodammodo cognatos Thessalorum, qui ab Jasone et Medea descenderunt. — Volt egy régi nép Macedonia és Thessalia' határában, melly *Maidoi'*-nak nevezetett, mint Plin. Lib. 4. C. 1. mondja, és a' kiket Homerus Myrmidonoknak nevezett. Ezeket nevezhette Strabo thraciai eredetűeknek, és valamennyire atyafia-soknak a' thessalusokkal : de hogy az Ázsia' belső részeiben Persissel határos medusok ezektől, 's annál fogva a' ráczoktól származtak volna : azt egy régi hiteles író sem állította, sőt a' neveket is megkülönböztetve írták le : az ázsiaiakat *medoi'*oknak, *medusok*nak ; a' görögországbelieket *maidojok*nak vagy *maedusok*nak írták. — Ezeket hát nekünk is meg kell különböztetnünk, és hihető, hogy a' görögök a' *Medoi'* nevet is a' *madaj* névből csinálták, melly változtatásnak, hogy okát adhassák, úgy vették fel alapúl a' *Medea'* nevet és mesés történetét ; mert hogy a' medusok lemondván régi jámbor atyjokról, rájuk maradt becsületes nevékről, azt egy idegen, gyilkos, csalárd, rosz hírben volt asszonyéval cserélték volna fel, nem lehet feltenni, mert minden nemzet szerette a' becsületes nevet.

Medos superiores lingua Zend, inferiores Pehlvi, neutiquam Magyarica usos fuisse. — Miféle népek laktak a' *madaj* maradékival Mediában : azt előadják Herodot és Strabo ; de hogy ezek közül, kik laktak felső, kik alsó Mediában, annál fogva kik beszéltek *zend*, kik ismét Pehlvi nyelven, és ezen nyelvek is miféle nyelvek voltak : arról a' nevezett írók nem emlékeznek. — A' híres orientalista Baske a' *zend* nyelvet a' sanscrit ; a' pehlvit a' syrus' rokonának állítja. Hogy a' syrus nyelv ismeretes volt Mediában, kivált a' nagyobb városokban, megtetszik onnan : hogy azt tanulták meg a' medusok' városaiban fogságban volt zsidók, az bizonyos. — De hogy a' legrégebb időkben miféle nyelven beszéltek a' medusok, 's az ő közülök való Magusok, Ariusok, — a' syrus és *zend* nyelveknek ezen tartományokba lett elhatása

előtt, méltán lehet úgy gyanakodni : hogy alig ha nem a' még most is élő, a' természetből született régebbi magyar nyelven. Ettől kölcsönöztek aztán sok szót a' syrusok, chaldaeusok és perzsák, melly magyar eredetű szók még most is feltalálhatnak ezen nyelvekben, mert, hogy a' magyar nyelv nem a' syrus és chaldaei nyelvekből származott, és nem ezektől kölcsönözte tulajdonságait, hanem megfordítva, ezek kölcsönöztek mint náloknál régebbi anyanyelvből sok szót és beszédbeli szabályokat : hozzá vethetni abból, hogy a' magyar nyelvhez hasonló nyelv egy sincs, sem az ázsiai, sem az európai nyelvek között, kivéven azon Moldvában, Bessarabiában és Crimeában levő kevés számu népeket, kiknek beszédét most is megérti a' magyar, 's ők is a' magyarokat, — és biztat a' remény, hogy minél közelebből fogja vizsgálni 's megismerni a' magyar nyelvet a' tudós világ : annál inkább általlátja ezen véleménynek alaposságát, 's nem fogja ezt a' nemzet iránt való hízeltetésnek, tudományosságunk' fertőztetésének grúnyolni. És ezeket szükségesnek láttam az Abor. Magyar. p. 29. felhozott ellenvetéseknek elhárítására, a' magyarok' eredetéről véleményemnek védelmére röviden előadni.

Minekutána tehát minden régebbi és újabb írók, kik a' magyarok' eredetének, szülőföldének felkeresésében fáradtak, a' f. t. szerző' ítélete szerint hajótörést szenvedtek volna ; azt mondja, hogy elegendő segítőeszközöket 's biztos útmutatókat nyervén, feltalálta ezt azon pontusi népek közt, kik eddig az írók' figyelmét elkerülték, a' *macronok*ban ; és bizonyosnak tartja, hogy a' *macronok* voltak a' magyarok' régi ősei „*Macrones fuerunt Magororum protoplastae est necesse.*“ — „*Genearchas Magororum, macronibus propiores non reperies in orbe terrarum*“ — így ítélt, nevezett munkája' 88 — 89-ik lapjain, — okai a' következők :

1. *nominum sufficiens congruentia.*
2. *Ptolomaeus T. III. in regione fluvii Asaro et Archade conclusa, Macronum patria dicta, oppidum memorat Mardara — Colchis Mazara.* — De a' nevek' összehangzásából, kivált ha jelentésök különböző, nem lehet a' nemzetek' egységét kihozni : mert több helyeknek is van olyan neve, mellyek hasonlítanak a' magor névhez, még sem állítjuk, hogy a' magyarok onnan származtak, p. o. *Madaura*, numidiai város, *Mazara*, sicíliai város, *Magaria*, Cartha-

gonak egy része, *Machaerus*, judaeai vár, *Macaraea*, arcadiai város; — *Macaros*, Creta'szigete, *Megara*, achajai város stb., de azért egyiket sem állítjuk a magyarok' szülőföldjének, bár nevök a *Magor* névvel összehangzik is még inkább mint a *Macronoké*.

3. *Traditiones domesticae Macronum sedibus sine ulla difficultate aptantur.* — *Hungari descenderunt a Magog, filio Japhet, qui post diluivium anno 58. intravit Evilath, quae nunc Persida vocatur, et ex conjuge sua Enech genuit Hunor et Magor, a quibus Magyari denominati sunt*“ *Chron. Thurotzii C. II. Atqui macrones fuerunt Persarum vectigales et in Persiulae dicta degentes.* — Hogy *Magog* a *Japhet* második fia volt, bizonyítja 1. Mos. 10—2. — hogy tőle származtak a *Caucasus* környékén lakott *scythák*, írják: *Josephus*, *Eustachius*, *Hieronimus*, *Theodoretus*; *Evila* vagy *Havila* tartománya volt ott, hol a *Tigris* és *Eufrates* összeszakadnak, előadja 1. Mos. 2: 11. nevét vette *Chammak* *Chus* nevű fiától származott unokájától, *Havilától*, 1. Mos. 10. 6—7. — Itt laktak az *Ismaél*' maradéki 1. Mos. 25: 18; kik az *Ismaél*' anyjáról *Hágárról* *Haggarimok*nak, *Hagarenusok*nak neveztettek 1. Kron. 5: 10. — zsol. 83: 7. — Ezt a *chaldaeusok* hibásan *Hungariáknak* fordították, mint a *Biblia Polyglotta*-ban látható, 's ezen építette sz. *Sigilbertus*, hogy a' sz. irás és sz. doctorok' mondása szerint a' *hungarusok* *Evilath* tartományából származtak, melly *Persisnek* neveztetett. —

Az ő idejében ismeretes volt a' *hunusok*, *hungarusok*' neve; valamint azon közvélekedés, hogy a' *hungarusok* vagy *magyarok* a' *scythák*-tól, ezek pedig *Magogtól* származtak; tudva volt az is, hogy ők régen *Persisben* laktak: — akarván már *Magoggal* összekötni a' *Persisben* lakott *magyarokat*, vagy a' *Haggarimokat*: *Magogot* a' *Caucasus* mellől déli *Ázsiába* *Havilába*, és így, a' *Gatterer*' számítása szerint, mintegy 200 *geographiai* mérföldnyire utaztatja, még pedig meghatározva az *özönviz* után 58 esztendővel, ott feleségül adja neki *Enecet* v. *Eveét*, származtatja tőlök *Hunort* és *Magort*, ezektől pedig a' *hunnusokat* és *magyarokat*. — Ezen hibás fordításon épült véleményét vagy költeményt elfogadta *Thuróczi*, és historiájába beírta, pedig hogy *Magog* *Evilath* tartományba ment volna a' *Caucasus* mellől, 58 esztendővel az *özönviz* után, holott az sem bizonyos, hogy mennyi időre született ő az *özönviz* után; és hogy

az ő fiai voltak *Hunor* és *Magor*, kiktől származtak a' *hunnusok* és *magyarok*: ezt sem a' sz. irás, sem más régi hiteles írók nem jegyezték fel. — Illy tökéletlen alpra tehát, én ugyan a' *magyarok*' eredetét építeni nem kívánom, tudván, hogy a' régi előadásokat sem lehet crisisen fölül álló sz. irásnak tartani.

Haviláról írhatta sz. *Sigilbertus*, hogy az *Persisnek* neveztetett, mert azzal határos és ahhoz tartozó volt, mert mint *Ptolomaeus* írja L. V. *Persisnek* vagy *Persianak* határai voltak éjszokról *Media*; n. keletre a' két *Carmania*; délre a' *persiai* tengeröböl; n. nyugoton pedig *Sussiaría*; *Sussiaríában* volt pedig *Havila*. Ha pedig *Persis*' nevén értjük mindazon tartományokat is, mellyek a' *perzsa* birodalom alatt voltak, úgy a' *macronokat* is több *pontusi* népekkel *Cyrustól* fogva *Nagy Sándorig* mondhatjuk *Persisnek*, mert a' *perzsák*' birodalmához tartoztak, és *Dárius Histaspis*' idejében a' *macronok* is adót fizettek a' *perzsáknak*: de *nagy Sándor* összetörvén a' *perzsa* birodalmat, ezen idő után *Narsesig* vagy a' K. u. 300 esztendeig keveset, ezután pedig semmit sem bírtak a' *perzsák* a' *Pontus* mellett lévő tartományokból; ez időtől fogva tehát sem *Persisnek*, sem *Perseának* nem lehet mondanunk a' *pontusi* tartományokat — pedig még ezután 50—60 esztendővel is mind *Ammianus* mind *Eustachius* azt írják, hogy a' *macronok* vagy *sannák* a' *Pontus* mellett laktak. — Ha hát a' *macronok* lettek volna a' *magyarok*' ősei, nem írhatta volna rólok *Thuróczi*, hogy ők *Persisből* jöttek ki a' *Meotis* mellé — és ha a' *magyaroknak* egy része *Lebediásból* a' *paczinákok* által kiveretvén, régi hazájokba mentek vissza, ott telepedtek meg, nem írhatta volna rólok *Constantín*, hogy ők *προς ανατολην εισ το της περσιδος μερος κατοικησαν*: mert *Lebediás*hoz a' *macronok*' földje délre esett, nem pedig napkeletre — nem is tartozott *Perzsiához* már azelőtt 500 esztendő óta. —

(Vége következik.)

A fekete fátoly.

(Vége.)

Walworth, jókora távolságban a' fővárostól, még most is nyomoru helyecske, szabályos utczák nélkül; ezelőtt harmincz évvel pedig alig volt több mint szomorú pusztá, hol kevés lakó élt 's annak is nagyobb része igen kétes jellemű nép. Olly emberek, kik szegénységök